

Het Zeeuwse trekpaard als vaste medewerker

Het Belgische of Zeeuwse trekpaard behoort niet tot de zeldzame huisdierrassen. Toch ligt de glorie van het ras jaren achter ons. Dat was voordat de tractor zijn intrede deed in de landbouw. De levende krachtbron heeft het moeten afleggen tegen het motorische geweld. Het aantal trekpaarden is sterk teruggelopen en zeker het aantal dat nog regelmatig voor het werk wordt ingezet. Maar ze zijn er nog, de rustige krachtpatsers, die op een enkel commando in het gareel gaan hangen om de ploeg of wagen in beweging te brengen. De laatste jaren is er mede door de groei van de biologische landbouw weer hernieuwde belangstelling.

Bij Leo en Mieke de Visser in Ritthem hebben trekpaarden altijd tot de vaste werkrachten behoord. Ritthem ligt aan het eind van de snelweg A58, vlak voor Vlissingen.

De beide De Vissers begonnen hier in 1980 op bescheiden wijze hun bedrijf. Leo werkte eerst in de industrie in Vlissingen en af en toe bij boeren in de omgeving. Maar op een gegeven moment hebben ze samen de stap gemaakt en zijn voor zichzelf begonnen. Het bedrijf omvat nu 10 hectare, waarvan 4,5 hectare weiland. Geen omvang die gangbaar is in de tegenwoordige akkerbouw. Maar het is dan ook geen gangbaar bedrijf. Leo en Mieke werken op biologisch-dynamische grondslag. Dat was zeker in de beginjaren nog niet gebruikelijk en er werd door anderen dan ook meermalen getwijfeld aan de haalbaarheid van de onderneming. Maar ze hebben het gered, ze bestaan immers nog steeds. Naast akkerbouw levert een winkel een deel van het inkomen. In de winkel worden naast producten van het eigen

bedrijf ook andere levensmiddelen verkocht, zoals droogwaren, eieren, zuivel en brood. De ligging in de nabijheid van een stad als Vlissingen is natuurlijk gunstig voor de toeloop.

Op het bouwland wordt grove tuinbouw toegepast met gewassen als knolselderij, pastinaak, groene kool, pompoen en aardappel. De oogst wordt voornamelijk afgezet via de groothandel.

De grondsoort is zeelei, tamelijk zwaar, maar door de biologisch-dynamische bedrijfsvoering heeft de grond een prima structuur. Het ploegen gebeurt tamelijk ondiep, 15 centimeter. Meer is niet nodig en door de afwezigheid van mechanische tractie ontstaat er geen ploegzool. En er wordt (uiteraard) uitsluitend bemest met stalmest.

Vaste medewerker en kameraad

De levende have bestaat uit kippen, enkele runderen voor de mesterij en een stel trekpaarden. De paardenstapel telt zeven dieren. Ze maken niet alleen deel uit van het

Span Zeeuwse trekpaarden

bedrijf, ze vormen ook een liefhebberij van hun eigenaar, als het ware een combinatie van vaste medewerker en kameraad. De Visser heeft een eigen visie op welk type paarden hij gebruikt. Hij gaat niet mee in de tendens van grotere maat en meer gewicht. Een wat gematigde stokmaat heeft zijn voorkeur en goed beenwerk is een eerste vereiste; hij heeft een hekel aan mok. Goed beenwerk is een voorwaarde voor levensduur. De paarden gaan bij De Visser dan ook lang mee. In de wei naast het huis loopt een goed bewaarde merrie van 21 jaar. In het span voor de ploeg lopen tijdens ons bezoek twee merries van elf en dertien jaar samen met een ruïn van negen. En allemaal klokgaaf. De samenwerking tussen de boer en het span is uitstekend. Een simpel commando is voldoende om aan te zetten dan wel even uit te rusten.

De staarten van de paarden zijn niet gecoupeerd. Couperen is sinds een aantal jaren verboden in Nederland, maar toch lopen nog veel Nederlandse trekpaarden met het traditionele kwastje op hun achterste rond. Niet bij De Visser dus. Wel is

het haar van de staarten afgeknipt, iets boven de hak. Dat is even wennen. Maar het is ook praktisch. De staart bedekt nu tenminste de lichaamsopeningen. Blaasontstekingen, die vroeger bij gecoupeerde paarden wel voorkwamen, vormen nu geen probleem. Zeker, een paard met een gecoupeerde staart maakt een bredere indruk van achteren. Dat mag een rol spelen bij verkoop en op keuringen, bij De Visser ligt dat anders. Daar hoeven ze niet te imponeren met een brede kont, daar moeten ze gewoon hun werk doen en wordt ze verder een normaal paardenleven gegund.

Het lichtere type paard brengt ook iets meer snelheid mee. Wel prettig voor de uitvoering van het werk, maar als menner achter de ploeg moet je dan wel in het tempo mee. Gelukkig heeft De Visser een moderne ploeg van Amerikaanse makelij, waarop hij kan zitten.

Machines van de Amish

En daarmee komen we op het onderwerp machines. Het valt in Nederland niet mee om aan goede werktuigen voor paardentractie te komen, de mechanisatie wordt

bepaald door het werken met tractoren. Daarom haalt De Visser zijn machines de laatste jaren bij de Amish in Amerika. Deze bevolkingsgroep werkt nog volledig met paarden en heeft daarvoor ook een compleet werktuigenarsenaal. De ploeg is daarvan een voorbeeld. Maar verder zien we op het erf een cultivator en een mestverspreider van Amerikaanse herkomst. De cultivator heeft brede verende tanden en is eenvoudig op diepte in te stellen. De mestverspreider is van het klassieke type, de bodemketting en de strooiwalsen worden door de wielen aangedreven. De machine is tweewielig, maar wordt aan een tweepaards-dolly bevestigd. Het bedrijf van De Visser is een voorbeeld van hoe met een eenvoudige bedrijfsvoe-

ring een goed resultaat kan worden behaald in een tijd waar schaalvergroting en modernisering sleutelwoorden lijken te zijn. Het werken met trekpaarden geeft rust in het leven. Het is ook niet zo dat in Ritthem het verleden herleeft. Het is eenvoudig zo dat het goede in stand wordt gehouden. En de familie De Visser staat daarin niet alleen. Er is ook een stichting Het Werkend Trekpaard in Zeeland, een groep enthousiastelingen die dit cultuurmonument van Zeeland in ere houdt. Het Zeeuwse trekpaard behoort niet tot de zeldzame huisdierrassen. En als het aan de familie De Visser en aan het Werkend Trekpaard in Zeeland ligt, dan zal het ook niet zover komen. Het ras heeft aan glorie ingeboet, maar de glans blijft behouden. ●

...en Leo de Visser ploegt voort

André Helder